

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

Методичні матеріали

ХАРКІВ – 2021

УДК 002+021](083 97) : 061.2 (100) ООН
В 85

«Всесвітня столиця книги» : методичні матеріали /
ОКЗ «Харківська обласна бібліотека для дітей»; уклад.
Лупіцька В. М.–Х., 2021.– 32 с.

Матеріал підготував:

Лупіцька В. М.

Редактор:

Загrevська С. М.

Комп'ютерна верстка

Зябкова Г.О.

Відповідальний за випуск:

Трохименко Г. В.

© ОКЗ «ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА БІБЛІОТЕКА ДЛЯ ДІТЕЙ»

www.bibl.kharkiv.com

<http://www.bibliomiste4ko.kharkiv.ua>

Програма «Всесвітня столиця книги»

2001 року за ініціативи мадридських видавців ЮНЕСКО розпочало нову програму „*Всесвітня столиця книги*”. Проголошення Всесвітньої столиці книги спрямоване на популяризацію кращих програм підтримки книговидавничої справи, сприяє проведенню різноманітних заходів щодо формування інтересу до читання, любові до книги, поваги до авторського права. Реалізація програми дозволила сформувати всесвітню мережу міст, що за допомогою діалогу і обміну досвідом сприяють подальшому розвитку книжкової справи та читання.

Кожного року відбірковий комітет, до складу якого входять представники ЮНЕСКО, Міжнародного союзу видавців (UIE), Міжнародної федерації книготорговців (IBF) та Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій і установ (IFLA), розглядає заяви від міст різних країн світу на одержання почесного титулу і визначає Всесвітню столицю книги строком на 1 рік (з 23 квітня поточного до 22 квітня наступного року). Свої повноваження столиця книги набуває у *Всесвітній день книги та авторського права*, починаючи з 1996 року.

У 1995 році ЮНЕСКО вирішило святкувати Всесвітній день книги та авторського права 23 квітня, адже саме цього дня 1661 року померли три видатних письменники – Уільям Шекспір, Мігель де Сервантес Сааведра та Інка Гарсіласо де ла Вега.

У кожній Всесвітній столиці книги обов'язково проводяться заходи всесвітнього значення, присвячені питанням міжнародного права у сфері книги, науковим виданням, світовій літературній творчості та дитячій літературі. Реалізуються книжкові та читацькі програми, відбуваються різноманітні культурні заходи.

Всесвітніми столицями книги у різні роки були названі:

Мадрид (Іспанія)	- 2001 р.
Олександрія (Єгипет)	- 2002 р.
Нью-Делі (Індія)	- 2003 р.
Антверпан (Бельгія)	- 2004 р.
Монреаль (Канада)	- 2005 р.
Турин (Італія)	- 2006 р.

Богота (Колумбія)	- 2007 р.
Амстердам (Нідерланди)	- 2008 р.
Бейрут (Ліван)	- 2009 р.
Любляна (Словенія)	- 2010 р.
Буенос-Айрес (Аргентина)	- 2011 р.
Єреван (Вірменія)	- 2012 р.
Бангкок (Таїланд)	- 2013 р.
Порт-Гаркорт (Нігерія)	- 2014 р.
Інчхон (Південна Корея)	- 2015 р.
Вроцлав (Польща)	- 2016 р.
Конакрі (Гвінея)	- 2017 р.
Афіни (Греція)	- 2018 р.
Шарджа (ОАЕ)	- 2019 р.
Куала-Лумпур (Малайзія)	- 2020 р.
Тбілісі (Грузія)	- 2021 р.
Гвадалахара (Мексика)	- 2022 р.

Сторінки літопису Всесвітньої столиці книги

Мадрид (Іспанія) 2001 р.

Мадрид став першою *Всесвітньою столицею книги* завдяки багаторічним традиціям та чисельним ініціативам іспанських видавців, що здобули визнання не тільки в Іспанії, але й на міжнародному рівні. Традиція святкування дня книги та авторського народилася в Каталонії

(Іспанія), де 1923 року книготорговці вирішили влаштувати грандіозний книжковий ярмарок, щоб ушанувати пам'ять Мігеля Сервантеса, Інкі Гарсіласо де ла Веги і Вільяма Шекспіра, а покупець книги – одержав у подарунок троянду. За цією традицією кожен весну в Мадриді проходить захід, що має велику культурну значимість:

книжковий ярмарок. Під час Ярмарку організуються Сервантесовські читання. Одна з особливостей цих читань – знаменитий роман Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот» звучить на різних мовах у виконанні політичних діячів, відомих акторів, режисерів, письменників. Література Іспанії має багаті традиції Федеріко Гарсія Лорка, Лопе де Вега, Хуан Рамон Хіменес. Це далеко не всі імена, які зробили значний внесок у світову літературу. Національна бібліотека Іспанії була заснована у 1712 році королем Філіпом V як Королівська бібліотека. Зараз її колекція налічує понад 26 000 000 документів, серед яких 15 000 000 друкованих книг.

Олександрія (Єгипет) 2002 р.

Місто **Олександрія** стало *Всесвітньою столицею книги* завдяки Олександрійській бібліотеці. Таким чином було відзначено виняткове світове значення цієї бібліотеки в історії людства та 10-річний ювілей відкриття відновленої бібліотеки.

У 1988 році Уряд Арабської Республіки Єгипет та Олександрійський університет разом з ЮНЕСКО і ООН підписали декларацію про відродження Олександрійської бібліотеки. Через 4 роки, у 1992 році, вона була відкрита. Як і її попередниця, бібліотека становить культурний, науковий і навчальний комплекс – основна бібліотека, бібліотека для сліпих та молоді, планетарій, музей науки, конференцзал, міжнародна школа інформатики, музей поліграфії, реставраційна лабораторія. У формуванні колекції беруть участь багато країн світу.

Кожного дня Олександрійську бібліотеку має можливість відвідати 10 тис. користувачів. Читальний зал з електронним доступом до ресурсів розрахований на 2 000 чол.

Нью-Делі (Індія) 2003 р.

У **Нью-Делі** з 1972 року проходить Міжнародний книжковий ярмарок, що є мостом між видавцями та читачами. Крім того, у столиці Індії знаходиться меморіальний музей та бібліотека Нерм, засновані у 1964 році і розміщені в комплексі на території резиденції першого прем'єр-міністра Індії – Джавахарлала Неру – одного з

найвідоміших політичних діячів світу. У бібліотеці меморіалу знаходиться багато документів, книг, манускриптів, листів, з якими можна ознайомитися в онлайн-режимі. Літературні традиції Індії мають багатотисячолітню історію. Письменник, поет, художник, композитор, громадський діяч Рабіндранат Тагор – особистість, що широко відома не тільки у рідній Індії, але і во всьому світі. Він став першим представником Азії досягнення якого у поетичній і художній творчості були відзначені Нобелівською премією.

Антверпен (Бельгія) 2004 р.

У 2004 році можливість стати Книжковою столицею світу було надано **Антверпену** – неформальній фламандській столиці. Бельгія має багату історію літератури. У 1867 році опубліковано історичний роман «Легенда про Уленшпігеля» Шарля де Костера. Широко відома творчість Моріса Метерлінка – одного з кращих драматургів свого часу.

Головна бібліотека Антверпена носить ім'я фламандського письменника Хендрика Консіанса. Це одна з найстаріших бібліотек Бельгії, заснована у 1481 році. У ній зібрані всі публікації про історію і літературу Фландрії та Голландії.

Монреаль (Канада) 2005 р.

Монреаль (2005) у статусі *Книжкової столиці* провів дуже насичений рік. Поціновувачів книг зацікавили: автобусні екскурсії літературними маршрутами; книжкові виставки молодіжної літератури у справжньому замку; новий формат літературних програм на

телебаченні.

Найпопулярнішими літературними подіями були названі: Книжковий ярмарок (Salon du livre), Фестиваль оповідань «З уст в уста» (Festival de conte de Bouche a Oreille), Двотиждень поезії (Quinzaine de la poesie), Фестиваль «Блаватний метрополіс» (Blue Metropolis Festival) та Міжнародний літературний фестиваль (Festival

international de la litterature), Гран-прі монреальської книги (Grand Prix du livre de Montreal).

2005 року у Монреалі відбулося відкриття Грант-бібліотеки. Ця бібліотека розміщується у самому центрі міста, у великій сучасній будівлі з прямим виходом до метро. Розквіт канадської літератури відбувся у II пол. XX на початку XXI століття. Саме в ці роки були створені шедеври, що принесли своїм авторам високі нагороди і всесвітню славу.

Як результат, за останні 25 років канадські літератори були удостоєні: однієї Нобелівської премії, чотирьох Букерів і однієї Пулітцеровської премії за кращу художню книжку.

Турин (Італія) 2006 р.

У **Турині** заходи переважно відбувалися у межах Міжнародного ярмарку книг (Salone Internazionale del Libro.Torino), що є найбільшою в Італії виставкою книг. Заснований у 1988 році як книжковий салон, ярмарок став одним із наймасштабніших у Європі.

Мистецький простір *SalTo Diventi* – це своєрідний дім для дітей та підлітків, шкіл та сімей і загалом для всіх допитливців. Це лабораторія – повна активностей, де письменники, ілюстратори, карикатуристи та мислителі зустрічаються з молодими читачами.

Італія – країна, що подарувала світу багатьох поетів, письменників, драматургів, творчість яких стала еталоном літературного мистецтва. Увесь світ знає Карла Гольдоні, Данте, Петрарку, Джованні Боккаччо, Луїджі Піранделло, Умберто Еко, Джанні Родарі та Карло Коллоді.

Богота (Колумбія) 2007 р.

У 2007 році почесний статус здобула столиця Колумбії – **Богота** на знак визнання якості програм з популяризації книг і читання. У цьому місті щорічно проводиться Міжнародний книжковий фестиваль, що зазнав слави одного з найяскравіших у всій Латинській Америці. Відбувається він щорічно наприкінці квітня/на початку травня.

Найбільші літературні звершення Боготи пов'язані з ім'ям Хосе Асунсьйона Сільви, якого вважають одним із засновників іспано-американського модернізму. Він є улюбленцем читачів у літературній спільноті Колумбії. Важливим місцем, пов'язаним з цим письменником, є будинок поезії Сільва у Боготі. Поет колись жив у цьому простому колоніальному будинку в Ла Канделарія. Відтак житло перетворили на музей поезії із книгарнею, а у 1995 році його оголосили національною пам'яткою.

Найвіломіший письменник Колумбії – це Габріель Хосе Гарсіе Маркес.

Амстердам (Нідерланди) 2008 р.

Наступною столицею книги став **Амстердам**, який з кінця XVI ст. є оплотом свободи думки. Історично склалося, що в цьому місті перетиналися різноманітні культури. У ті часи, коли у Європі спалювалися книжки, в Амстердамі їх друкували і продавали. Через торгівлю книжками це місто зажило всесвітньої слави. Книги, надруковані у Голландії, здобули визнання завдяки майстерності граверів, якості голландського паперу та доступній ціні. Протягом XVII ст. в Амстердамі надрукували більше книг, ніж у всіх країнах Європи. Наприкінці століття у місті вже було понад 270 книгарень. А ілюстрована збірка віршів голландського поета Якоба Котса, що побачила світ у 1665 році тиражем у 50 тис. екземплярів, була розкуплена за кілька днів.

Французький філософ епохи Просвітництва Вольтер неодноразово відвідував це місто і саме тут публікував свої праці.

Рік, під час якого Амстердам був столицею книги, пройшов під знаком „Відкритої книги”. Вшановували нідерландського філософа-матеріаліста Бенедикта Спінозу, що прожив більшу частину свого життя у цьому місті, дівчинку Анну Франк, що переховувалася тут у роки Другої світової війни і писала свій щоденник, а також дитячу письменницю Анні Шмідт, що вигадала загадкову Мурлі.

Для дітей створили „Мандрівний намет”, що переїздив від однієї книгарні до іншої і запрошував до себе учнів початкової школи. Потім намет змінив свою назву на „Місто дитячих книг” („Kinderboekenstad”). Книги повсюди супроводжувала музика, особливо на *Міжнародному літературному фестивалі*, під час якого можна було не тільки зустрітися з видатними письменниками, але і покружляти з ними у танці.

Амстердам передав естафету Бейруту.

Бейрут (Ліван) 2009 р.

Книжкову естафету перейняв **Бейрут**, який є своєрідним вартовим національної писемної спадщини. Бейрут популяризує книгу через академії, організації та бібліотеки, незалежні ініціативи, майстерні, резиденції, тренінги та виставки. У місті щороку проводяться безліч цікавих заходів: Ліванський книжковий фестиваль, Арабський книжковий ярмарок («Agab Book Fair»), що гуртує близько 170 видавців та 35 000 відвідувачів з арабськомовного світу; франкофонний книжковий ярмарок, що є найбільшим франкомовним літературним ярмарком. Бейрут є своєрідним вартовим національної писемної спадщини, що також додає місту значущості у статусі Книжкової столиці світу.

Саме у Бейруті змішалися пласти фінікійської, візантійської, римської, перської та османської культур. Так, у Національному музеї Бейруту зберігаються зразки фінікійського алфавіту, що ліг в основу грецької та арабської писемності. З 1918 до 1946 рр. місто знаходилося під французьким протекторатом.

Бейрут – це сам Ліван. У ньому живуть представники усіх етнорелігійних громад країни. Католицький собор, мечеть і православний храм розміщуються поряд у межах однієї вулиці,

одного кварталу. Інші ж міста сходу визначаються релігійною однорідністю населення.

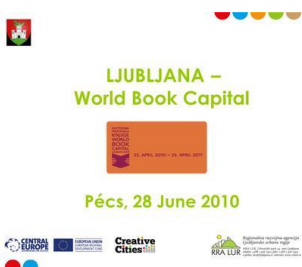
Бейрут – не тільки культурний центр Близького Сходу. У сучасному світі визнано значення цього міста, як символу культурного розмаїття, міста, що пройшло через війну і стало справжнім осередком толерантності та діалогу.

Місто також вважають газетною столицею арабського світу, а понад 400 видавництв Бейрута друкують книги трьома мовами (арабською, французькою, англійською).

Ще одна цікава ініціатива – поетичний проєкт Бейрут 39, розроблений за співпраці між Нау Festival і Бейрутом. Традиційно у ньому беруть участь 39 найвідоміших та найулюбленіших письменників арабського походження у віці до 40 років. Обирають цих авторів за результатами пропозицій від читачів, видавців, літературних агентів та авторів з усього арабськомовного світу.

З 2003 року створюються центри читання та культурних анімацій, що мають великий успіх. З 2008 року відродилася Бейрутська книжкова ярмарка, і вперше за багато років на ній була широко представлена дитяча література.

Любляна (Словенія) 2010 р.

За «книжковий» 2010 рік у м. **Любляна** відбулося понад 300 заходів, покликаних прищеплювати смак до читання, розширювати доступ до книг і ширше знайомити читацьку аудиторію з різноманітними літературними жанрами й літераторами. Чи не найбільшою подією у

програмі став Фестиваль літератури «Фабула», що тривав цілий місяць. У межах Словенського книжкового ярмарку (Slovene Book Fair) вручали премію «Найкраща перша книга», «Найкращий дизайн книжок» та премію Швентнера за видатні досягнення у видавничій галузі.

У зв'язку з обранням Любляна Всесвітньою столицею книги, монетний двір Фінляндії випустив у 2010 році в обіг три монети

різного номіналу та виготовлених з різних металів, але за єдиним дизайном.

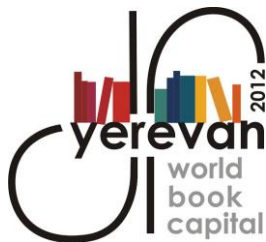
Буенос-Айрес (Аргентина) 2011 р.

Для **Буеносу-Айресу** цей «книжковий» рік минув під гаслом «Місто, відкрите світові книг». Тут щорічно відбувається найбільша в Латинській Америці книжкова виставка-ярмарок Feria del Libro. Подія, що триває три тижні та залучає більш ніж мільйон відвідувачів, щороку приносить 25% прибутку аргентинським видавцям. На виставці було представлено понад півтори тисячі найбільших видавництв. Програмою ярмарку передбачалося також проведення 6-го міжнародного фестивалю поезії.

На ярмарку оголосили про декілька інноваційних проєктів, включно з новою платформою цифрових прав для аргентинських видавців та міжкультурною програмою промоції книг. Також було зазначено, що книжкова виставка сприятиме, зокрема, розвитку культури читання серед дітей і підлітків. Національна бібліотека Аргентинської республіки – найбільша бібліотека країни і одна із найважливіших в Америці, заснована у 1810 році. Нова будівля бібліотеки була збудована на місці колишнього палацу диктатора Перона. Директором цієї бібліотеки був відомий аргентинський прозаїк, поет і публіцист Хорхе Луїс Борхес.

Єреван (Вірменія) 2012 р.

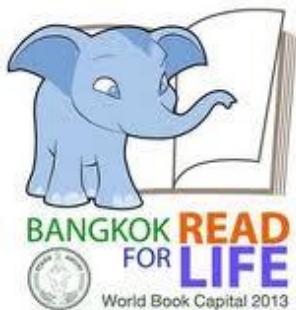
Рік головування у статусі Книжкової столиці світу для **Єревану** став знаковим, насамперед, з однієї національної причини: у 2012 році на загальнодержавному рівні відзначали 500 років вірменської писемності. Більш ніж пів тисячоліття тому, 1512 року, у Венеції Акоб Мегарт надрукував першу вірменську книгу, використовуючи знаменитий Гутенбергов верстат. Книга має

назву «Урбадагірк» – це середньовічний збірник вірувань, що містить римовані молитви, молитовні заклинання та міфічні оповідання; складається зі 124 сторінок та 24 заголовкових мініатюрних розписів, надрукованих у чорному та червоному кольорах. Ця подія вважається початком вірменського книгодрукування. Книга зберігається у Національній бібліотеці Вірменії.

У межах програми Книжкової столиці у **Єревані** (2012) відбулося чимало культурних заходів. У квітні відкрилася виставка вірменської книги Armbook Expo. Також за цей час у столиці додалося символічних пам'ятників. Давид Єреванці, відомий скульптор вірменського походження, який живе і працює у Франції, подарував місту пам'ятник «Життя вічності». Він присвячений історії знаменитої книги Msho charntir, що була поділена на дві частини під час геноциду вірмен.

Цікаву акцію провела громадська організація FlashMobDivision: усі охочі відвідати один або кілька музеїв, залучені до цієї акції, могли розрахуватися за квиток книгою із домашньої бібліотеки. Кожен примірник обов'язково позначали іменем та підписом дарувальника, а завдяки сайту Book Bank Armenia можна було дізнатися, у якій саме бібліотеці знаходиться та чи інша подарована книжка.

Бангкок (Таїланд) 2013 р.

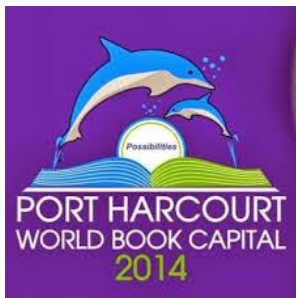

Гасло Книжкової столиці 2013 – «Читай для життя».

Урочисте відкриття відбулося із прибуттям у міський порт **Бангкоку** пароплава Logos Nore, який вважають найбільшою у світі плавучою бібліотекою. На борту пароплава зібрали 5000 книг з усіх галузей людських знань. Перш ніж опинитися у Таїланді, пароплав побував у понад 40 країнах, а його бібліотеку відвідали близько 3 мільйонів читачів на п'яти континентах. Бангкок у минулому відіграв значну роль у поширенні книгодрукування і культури читання у всій Південно-Східній Азії. Та й тепер найвідоміші книгарні столиці приваблюють чис-

ленних читачів. Наприклад, торговельний центр Central World організував книжковий розпродаж книг для дітей та підлітків тайською та англійською мовами.

Порт-Гаркорт (Нігерія), 2014 р.

Для **Порт-Гаркорта** здобуття статусу Книжкової столиці було шансом для поживлення культури та економіки країни.

Грамотність серед дорослого населення Нігерії становить лише 50%. Тому просвітництво серед молоді, яка становить 70% населення країни, стала головною метою програм для World Book Capital 2014.

Європейська освіта стала можливою для нігерійців у 1830-х роках, коли християнські місіонери створили у Південній Нігерії перші школи, де навчальний процес будувався на тих самих принципах, що і в британських школах. Офіційною мовою Нігерії є англійська, а всього в цій країні налічується 527 мов. Переважна частина населення володіє двома і більше мовами. Для мов Нігерії у 1980 році був розроблений паннігерійський алфавіт на основі латиниці.

У **Порт-Гаркорті** був заснований популярний книжковий клуб «Веселка» та організовано книжковий фестиваль «Garden City», який щороку запрошує до міста знаних літераторів світу. Вищезгаданий книжковий клуб діє як громадська організація, і головне завдяки його діяльності Порт-Гаркорт виборов можливість побути Книжковою столицею світу 2014. Цей рік минув під гаслом «Книги – вікна у світ наших можливостей». Усі заходи літературної програми консолідувалися навколо однієї мети: створити у регіоні для дітей та молоді всі можливості доступу до якісних книжок.

Загалом про значущість статусу Книжкової столиці для країни професор Вале Шоїнка висловився так: *«Я вітаю місто Порт-Гаркорт і книжковий клуб «Веселка» зокрема із цим титулом, який вони гідно вибороли не тільки для нації, але і для всього Африканського континенту. Це визнання дуже чітко вказує на те, що принаймні щось іде добре у Нігерії, всупереч лавині негативу».*

У Нігерії багато талановитих письменників. У 1986 році нігерійський драматург, письменник, поет Воле Шойінка став лауреатом Нобелівської премії у літературі «За створення театру великої культурної перспективи та поезії».

Інчхон (Південна Корея), 2015 р.

Корейське портове місто **Інчхон** стало Книжковою столицею світу 2015, проголошуючи водночас візію та гасло року: «Книги для всіх» – «Читай і відкривай себе». За рік до відкриття корейська делегація побувала на Лондонському книжковому ярмарку з особливою для себе місією. Мер

Інчхону Янг-Гіл Сонг висловив її так: *«Наша участь у цьогорічному Лондонському книжковому ярмарку полягає у просуванні Книжкової столиці світу ЮНЕСКО 2015 року, а також корейської культури читання у решті світу. Наше місто не пошкодує зусиль, аби перетворитися на освітній та культурний центр, ділячись культурою через книги та зменшуючи культурні прогалани за допомогою новітніх технологій».*

У Інчхоні працює чимало книгарень, клубів та існує музей сучасної корейської літератури.

На жаль, у цьому місті є групи мешканців, що живуть на островах, і не мають змоги відвідувати культурні події та якісно долучатися до інформації. Саме для них влада створила мобільну бібліотеку, що навідується до кожного острова.

Вроцлав (Польща), 2016 р.

Яскравий **Вроцлав** раніше був почесно титулований Європейською столицею культури, а новий статус – Книжкова столиця світу – здобув у 2016 році.

Оскільки Вроцлав перейняв естафету від Інчхону (Південна

Корея), то одним із перших заходів у дні святкового відкриття стала Корейська ніч: вернісаж виставки та зустріч з польською художницею Івною Хмелевською. Після успіху книжок художниці на книжковій виставці у Болоньї (2003) її запросили до співпраці видавці з Південної Кореї. Виставка була присвячена книжці *A House of the Mind: Maum* з ілюстраціями Хмелевської, яка вперше вийшла у Південній Кореї та була удостоєна «ілюстраторського Оскара» – премії *Bologna Ragazzi Award*, а це одна із найпрестижніших премій для дитячих видань; її лауреатами є найкраще проілюстровані книги.

Цікавою подією стало відкриття *Goethe-Institut Pop Up Pavillon*, на експозиції якого були представлені інтерактивні книжки, виготовлені у техніці поп-арт– книжки із рухливими тривимірними зображеннями на основі паперових конструкцій.

Ззовні вони мають вигляд звичайної книжки із плоскими сторінками, та варто лиш розгорнути – й історія постає у фігурних об'ємних картинках, що їх можна роздивитися зусібіч. Техніка поп-ап (від англ. «pop-up» – раптово виникати, вискакувати) виникла дуже давно і використовувалася переважно для оформлення медичних та астрономічних книг. У XIX ст. цю техніку взяли на озброєння видавці дитячої літератури, і вже згодом вона закріпилася у цій галузі.

У Вроцлаві відбулася також Ніч української музики та поезії *NON STOP* – мультимедійний перформанс, під час якого молоді українські поети представили вірші з антології «Листи з України» (участь взяли Галина Крук, Юрій Завадський, Сергій Жадан та інші поети, чий вірші увійшли до антології).

Програма вихідного дня називалася *Poczytaj mi Wrocław*. У її межах відбулося багато заходів для наймолодших читачів та їх родин. Книга у ці дні стала навіть... квитком на громадський транспорт!

Дуже цікавим є проєкт *Bibliopolis*, завдяки якому книжки у Вроцлаві з'явилися повсюдно: у парках, у трамваях, у пекарнях та кав'ярнях. Ця ініціатива мала на меті ввести книги у міський простір і перетворити його на велику бібліотеку. А рядки із віршів можна було знайти як передбачення на чеках та квитанціях магазинів та банкоматів.

Національна бібліотека імені Оссолінських або Оссолінеум, у межах програми Книжкової столиці офіційно відкрила головну

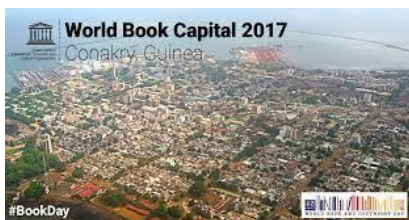
виставку Музею «Пана Тадеуша» – це знаменитий герой найвідомішого твору національного поета Адама Міцкевича.

Польська література відома багатьом завдяки історичним романам Генрика Сенкевича – лауреата Нобелівської премії з літератури 1905 року.

Окрім читань Європейської ночі, до 400-річчя з дня смерті Шекспіра відбулася ще низка заходів. Це, наприклад, видовище просто неба під назвою Shakespeare – Speranza. Актори, що представляють театр Гелени Моджеєвської з Легниці, зайняли площу Ринек, аби представити фрагменти відомих п'єс британського майстра. шанувальників музики запросили на нічний концерт «Співочий Шекспір» за участю хору Національного форуму музики. Виставу доповнили авторські інтерпретації текстів Шекспіра від польського актора Томаша Лулека.

22 квітня 2017 року, в останній день Вроцлава у статусі Книжкової столиці світу ЮНЕСКО, відбувся грандіозний флешмоб: одночасно різними мовами у різних куточках світу люди заспівали створений поляками міжнародний гімн книги.

Конакрі (Гвінея), 2017 р.

Конакрі – особлива книжкова столиця. Річ у тім, що, за даними ЮНЕСКО, 60% населення Гвінеї не вміє читати. Її громадяни послуговуються понад десятком племінних мов, тому французьку, офіційну мову країни, ніхто не вивчає вдома – лише у школі. Попри несприятливу культурну ситуацію, Гвінея все-таки може пишатися такими літераторами, як Тьєрно Монемембо, Саїду Бокум, Кумантіо Зейнаб Діалло, Фодєба Кейта, Сіре Комара та Вільямс Сассін.

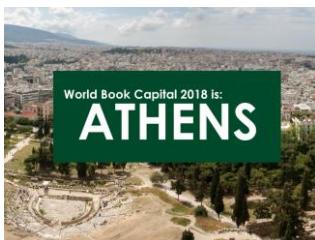
Так, експерти організації ЮНЕСКО зазначили, що влада республіки Гвінея здійснила титанічну роботу у боротьбі з тотальною неписьемністю місцевого населення та у розповсюдженні літературних творів на території країни.

З допомогою програми Книжкової столиці світу 2017 Конакрі організовувало щомісячні заходи, спрямовані на пошук і вивчення

культурного життя країни та столиці зокрема. У 2008 році у Конакрі відбувся перший книжковий ярмарок, який відтоді проводять щороку. Він має назву 72 Hours of the Book і триває протягом трьох днів.

Місто Вроцлав разом з естафетою Книжкової столиці світу передав книжкову допомогу цілій країні – у співпраці з ЮНЕСКО зібрав 100 000 підручників для дітей з Гвінеї.

Афіни (Греція), 2018 р.

В Афінах святкування відбувалося під гаслом «Книги всюди».

За словами мера міста Гіоргоса Камініса, у 2018 році в Афінах відбулося понад 615 заходів у співпраці з 212 різними організаціями та за участю 450 000 жителів та відвідувачів.

Однією з найцікавіших є ініціатива *A Book Affair*, або «Книжкова справа». Задум її полягає у поєднанні підходів до читання легких, розважальних і серйозних та складних книг. Заходи у межах ініціативи проводилися з травня до листопада 2018 р. У цей період організатори запрошували грецьких та міжнародних видавців, авторів, редакторів та художників представити свої роботи на лекціях, бесідах, виставах та автограф-сесії. Ініціатива охоплювала: мистецтво, теорію, моду, літературу, психоаналіз, архітектуру та дизайн. *A Book Affair* як перформанс – розгортався протягом п'яти місяців на бібліотечній сцені і складався з лекцій, дискусій, презентацій книг, читань та живої музики. Органічною частиною *A Book Affair* стала бібліотека «Радіо Атени», студію якого перетворили на своєрідну сцену, на якій зібрали книжки за смаками грецьких митців та організаторів літературної програми.

Шарджа (ОАЕ), 2019 р.

Шарджа (ОАЕ) провела рік під гаслом «Розгорнуті книги, відкриті думки». Протягом року відбулися такі заходи:

– **Пляжна бібліотека Шарджі** – ініціатива, покликана зробити книги доступними й популяризувати читання як веселий спосіб проведення часу. Завдяки розмаїттю мов та жанрів книг у колекції, пляжну бібліотеку змогли «відвідати» всі охочі відпочивальники. Для них також було організовано різноманітні вікторини. Пости рятувальників на пляжі прикрашали ілюстрації шести художників різних національностей. Ілюстрації були присвячені дитячим творам світової літератури, події яких відбуваються у морі чи на морському узбережжі.

– **Фестиваль ісламських мистецтв.** Цей щорічний фестиваль мистецтв розкриває глибину та розмаїття ісламської культури як універсальної художньої мови. На заході були представлені персональні мистецькі виставки у Художньому музеї Шарджі, а доповнювали їх перформанси та інші інтерактивні заходи у різних локаціях. Також у межах фестивалю відбулися інтелектуальні семінари, презентації спеціалізованих фільмів та майстер-класи.

– **Книжково-кулінарна програма.** Усі події у межах ініціативи були зосереджені на тому, аби надати аматорам кулінарії та майбутнім профі можливість особисто поспілкуватися з іменитими кухарями.

– **Виставка «тихої» книги на Міжнародному книжковому ярмарку в Абу-Дабі** відбулася уже вчетверте. В експозиції було представлено 50 книжок авторів з ОАЕ. Ініціатива покликана висвітлити переваги «тихих» книжок – тобто історій без слів, але з яскравими, виразними ілюстраціями, – які дозволяють дітям з усього світу розуміти сюжети й насолоджуватися ними незалежно від рідної мови та рівня освіти.

– **Святкування Всесвітнього дня праці.** З нагоди цього свята у Шарджі розробили спеціальну серію майстерень для робітників по всьому місту. Окрім просвітницьких заходів, у типових тамтешніх таборах для робітників створили 50 компактних бібліотек та забезпечили їх найкращими книгами різних жанрів та галузей знань, придатними також для членів їх сім'ї. Такий шлях обрали, аби прищепити любов до читання, популяризувати це як здорове хобі, яке може виховувати, розширювати можливості та розслабляти у перервах і поза робочим часом.

Також відбулися **Міжнародний фестиваль сторітелінгу** у Шарджі, Фестиваль супергероїв, Ярмарок уживаних книг, відзначили Всесвітній день Брайля та 215-річчя від дня народження видатного данського письменника Ганса Крістіана Андерсена.

Куала-Лумпур (Малайзія), 2020 р.

У **Куала-Лумпурі** церемонія відкриття через пандемію Covid-19 була проведена майже повністю у просторі інтернету. За годину до віртуальної церемонії відкриття Національна бібліотека Малайзії організувала щорічну акцію «Читаймо разом 2020» (Jom Baca Bersama 2020) з нагоди Всесвітнього дня книги та авторських прав. Акція «Читаймо разом», яка щорічно приваблює сотні тисяч читачів, також транслювалася у прямому ефірі на інтернет-платформах та у соціальних мережах.

У **Куала-Лумпурі** (Малайзія) у 2020 році на вулицях встановлено книжкові кіоски, а щонайменше 50 шафок, наповнених книгами, розміщені в парках, автобусних зупинках та інших місцях з великим пішохідним рухом. Так містян заохочують купувати книжки або ж брати їх для читання у форматі буккросингу. Найбільшою подією для місцевих видавців стала Міжнародна книжкова виставка-ярмарок. У рамках ярмарку для читачів були розповсюджені 100 000 ваучерів зі знижками на книжки, доступні по всій країні.

Попри труднощі, в яких опинилася книжкова сфера під час пандемії, саме цього року прем'єр-міністр Малайзії оголосив про початок Національної декади читання десятирічної програми до 2030 року, що реалізується під хештегом #MalaysiaMembaca.

Тбілісі (Грузія), 2021 р.

У **Тбілісі** заходи відбувалися під гаслом «Отже, ваша наступна книга – це...?». Програма зосереджена на використанні

сучасних технологій у якості потужних інструментів для популяризації читання серед підростаючого покоління.

Програмою передбачено широкомасштабні заходи та стійкі види діяльності; створення бібліотек та дитячого книжкового фестивалю, реалізацію сучасного цифрового проєкту із перетворення книжок у захоплюючі ігри та відновлення першого у Грузії видавництва.

Спеціально розроблена програма для дітей, молоді та читачів, які мають обмежений доступ до книжок, буде присвячена інноваціям. Основна мета Тбілісі як Всесвітньої столиці книги – популяризація читання та підвищення доступності книжок для всіх прошарків населення.

Грузинська програма обертається навколо гасла «Гаразд. Тож ваша наступна книжка – це...?» і приділяє особливий акцент новим технологіям та інноваціям як інструментам залучення молоді до читання, а не тим, що відволікають увагу від книг. Також планується низка заходів для розвитку бібліотек і книжкових фестивалів для дітей, сучасний цифровий проєкт із гейміфікації книг та відбудова першого грузинського видавництва. Основна мета міста – популяризувати читання та збільшити доступність книг для читачів усіх соціальних рівнів.

Гвадалахара (Мексика), 2022 р.

Місто **Гвадалахари** обрали за його політику, засновану на любові до книги, за прагнення викликати соціальні зміни у побудові культури.

Пропонована програма Гвадалахари зосереджена на трьох напрямках: відновлення читання в парках та інших місцях; соціальний зв'язок і згуртованість за допомогою семінарів з читання; зміцнення самобутності з використанням сторітелінга і вуличної поезії.

Гвадалахара буде використовувати бібліотеки, читальні зали, книжкові магазини, видавництва і всесвітньо відомий міжнародний книжковий ярмарок для ствердження прав людини, просування

культури світу серед громадськості, а також розкриття величезного потенціалу книг на шляху до соціальних перетворень.

Протягом року планується організувати і провести літературні зустрічі з латиноамериканськими письменниками, мистецький проєкт, заходи, що пов'язують театр і музику з літературою, а також використати місцеве радіо для читання віршів.

Рекомендації колегам

Бібліотекарям, що обслуговують дітей, радимо запросити читачів узяти участь у бібліотечній мандрівці «Подорожуючи всесвітніми столицями книги». У 2021 році провести літературні заходи за темою «Тбілісі – Всесвітня столиця книги», розповісти про літературний світ Грузії, культурні та літературні зв'язки України та Грузії, провести віртуальні мандрівки містом Тбілісі та місцями, пов'язаними з життям та творчістю українських і грузинських письменників.

Ефективним є систематичне проведення комплексних заходів, присвячених *Всесвітньому дню книги, Міжнародному дню дитячої книги, Всесвітньому дню письменника*. До програм Днів та Тижнів книги доречно включати різноманітні за формами та методами заходи для дітей різних вікових груп (акції, фестивалі, прем'єри книги, прес-діалоги, літературні ігри тощо). Це дозволить всебічно розкрити перед читачами феномен книги.

Протягом року можна організувати книжкові імідж-виставки: «Книжки-ювіляри», «Це велике диво – книга», «Відкриття книги», «Мандруємо «Галактикою Гуттенберга»»; виставки-реклами: «Читати ці книги престижно», «Ці книги викликають суперечки», «Всесвітньо відомі бестселери», «Книга шукає читача», «Прочитай мене!» тощо. А також провести хіт-паради: «Якій книзі ти кажеш: «Браво!»?», «Моя улюблена книга», години цікавих повідомлень: «Книжкові дива», «Рекорди книги», «Дивовижні книжкові таємниці». Залучити дітей до творчих конкурсів малюнка, плаката, фотографії, присвячених книзі.

Проведення цих заходів дозволить активізувати інтерес до книги, стимулювати читацький попит, звернути увагу до нових та раніше невідомих творів.

Культурні і літературні зв'язки України та Грузії

Давні літописні свідчення, що збереглися в сучасних Грузії та Україні підтверджують, що знайомство й зближення цих народів відбулося ще в X-XI століттях.

У XVII столітті з'являються свідчення про торгіві, військові (козацтво в Грузії й грузини в війську Запорозькому), а також літературні взаємозв'язки.

З середини XVII століття в Грузії інтенсивно перекладаються пам'ятки української літератури. І першим серед письменників, твори якого переклали грузинською, став Петро Могила (1596-1647) – засновник Києво-Могилянської академії. Переклад його «Ісповеданія» (в оригіналі «Катехизис») здійснив відомий грузинський поет Арчил (імовірно, 1699-1702 рр). У подальшому в Грузії стали відомими Дмитро Туптало (Ростовський) (1651-1709), Стефан Яворський (1658-1728), Феофан Прокопович (1681-1736). В Інституті рукописів Грузії зберігаються переклади їх творів, які свого часу набули популярності тут, переписувалися багатьма освіченими людьми й мали певний вплив на розвиток грузинської шкільної драми й шкільного церковного театру. Варто зауважити, що «Регламент» (1721) Феофана Прокоповича було перекладено грузинською Гайозомректором 1782-го року й використано як основу «Статуту» Тбіліської (Тифліської) й Телавської духовних семінарій.

В Україні у XVIII-XIX століттях вихідці з придворного оточення царя Вахтанга VI (переселені за наказом цариці Анни Іоанівни в українські землі 1738 року) видають грузинську літературу, пишуть свої оригінальні твори.

І найвідоміший з них є великий син грузинської землі Давид Гурамішвілі з його «Давитіані».

Нашадки грузинських переселенців М.Цертельов (Церетелі), П.Шаліков (Шалікашвілі) на початку XIX ст. зробили свій неоцінний внесок в українську літературу, у збереження зразків народної творчості (зокрема й дум).

У другій половині ХІХ століття спільний дух революційного піднесення віддзеркалюється в творчості кращих тогочасних літераторів українського й грузинського народів. У політико-літературних журналах України «Зоря» й «Правда» друкуються вірші Іллі Чавчавадзе (1837-1907) у перекладах Бориса Грінченка й Павла Грбовського.

У Грузії Ілля Чавчавадзе в журналі «Іверія» надрукував переклад поеми Тараса Шевченка «Наймичка», здійснений студентом Київської духовної академії Ніко Ломоурі. Це був перший переклад, яким розпочалася «грузинська Шевченкіана». Соратнику Іллі Чавчавадзе – Акакію Церетелі в студентські роки випала честь особистого знайомства з уже іменитим Кобзарем. Це сталося в Петербурзі на квартирі М.Костомарова, де збиралася молодь Петербурзького університету.

Дякуючи грузинським громадським лідерам, у Грузії вдалося досить широко відзначити 100-річчя Тараса Шевченка. Видатний грузинський педагог-новатор Якоб Гогебашвілі, який свого часу навчався в Києві, писав: *«Раджу нашим поетам збагатити грузинську літературу перекладами творів Шевченка».*

Значна частина поезій Тараса Шевченка доступна сьогодні грузинським читачам завдяки якісним перекладам відомих грузинських поетів і перекладачів.

У літературно-меморіальному музеї Іллі Чавчавадзе 2005-го року почала діяти експозиція, присвячена грузинсько-українським історичним та літературним відносинам. Її експонати розповідають і про вищенаведені факти, і про перші спроби перекладу й дослідження середньовічного шедевр грузинської літератури «Витязь у тигровій шкурі» Шота Руставелі українцями Олександром Навроцьким (1823-1892) та Миколою Гулаком (1821-1899). Обох після тюремного ув'язнення за членство в Кирило-Мефодіївському братстві було вислано на Кавказ.

Старі газетні публікації свідчать про переклади і друк в українській пресі віршів А.Бараташвілі, Р.Еріставі, А.Церетелі. Вірші І.Чавчавадзе, перекладені Лесею Українкою, було надруковано в журналі «Рідний край» під псевдонімом Сергій Палий.

Леся Українка періодично проживала в Грузії в останні десятиріччя свого життя (1903-1913), і хоча хвороба доводила її до

краю фізичних мук, українська поетеса не припиняла творити. У містечку Сурамі з 1952 року діє бібліотека-музей Лесі Українки. Відкриття цього закладу ініціювали грузинські літератори на чолі з Георгієм Леонідзе. З того часу щороку восени відбувається свято грузинсько-української дружби «Лесяоба», у якому зазвичай беруть участь і гості з Батьківщини поетеси. Поруч музею встановлено пам'ятник роботи Тамари Абакелія, діє школа імені Лесі Українки. У фонді Парламентської бібліотеки Грузії знаходиться чи не найчисельніша, в порівнянні з іншими українськими авторами, кількість перекладів Лесі Українки грузинською. Ім'я поетеси в Грузії завжди згадується поряд з іменем Давида Гурамішвілі, як символ не лише літературних зв'язків, а й споконвічної дружби двох народів.

2007 року завдяки зусиллям професора, доктора філологічних наук Отара Баканідзе на базі колишньої кафедри національних літературнів взаємозв'язків та літературного перекладу було створено Інститут Україністики Тбіліського державного університету за підтримки Національного науково-дослідного інституту українознавства та Посольства України.

У результаті діяльності кафедри, а нині Інституту Україністики видано низку українсько-грузинських двомовних збірок поезії: Леся Українка. Світла, світла. (1971.), Григорій Сковорода. Щасливий слід. (1972), Микола Бажан. Зливи сонця. (1974), Павло Тичина. Чуття єдиної родини. (1979), Максим Рильський. Ознаки весни (1980), Павло Тичина. Грузії. (1981), Іван Франко. Каменярі. (1981), Галактіон Табідзе. Місяць Мтацмінди. (1984)., Добридень тобі, Україно (вірші українських поетів)., (1989)., Тарас Шевченко. Кавказ. (1989), Божа благодать (вірші Давида Гурамішвілі та Лесі Українки) (1996)., Микола Бажан. Джерело. (2004)., Давид Гурамішвілі. Вірші. (2005)., Тарас Шевченко. За горами гори.... (2007)., Леся Українка. Надія. (2007)., Ілля Чавчавадзе. Вітчизно кохана. (2007)., Петро Кононенко. Сакартвело. (2009)., Важа-Пшавела. Орел. (2011)., Андрій Малишко. Пісня душі, (2012), а також понад 10 монографій, численну кількість наукових робіт.

У Тбілісі встановлено бронзовий пам'ятник Тарасу Шевченко у вигляді великого Кобзаря, що сидить на гранітному камені. Автори – відомі скульптори Олексій і Володимир Чепелики.

Київ подарував цей пам'ятник Тбілісі в рамках року Грузії в Україні в кінці 2006 року, а урочисто його відкрили в березні 2007-го. Монумент розташовується в невеликому сквері в центрі міста, на розі проспекту Чавчавадзе і вулиці Мелікашвілі навпроти Тбіліського державного університету імені Джавахішвілі.

У фундамент пам'ятника закладено капсулу з землею з села Моринці Черкаської області, де народився Т. Г. Шевченко.

У Тбілісі живе багато представників української діаспори, які збираються біля пам'ятника Тарасу Шевченку в святкові дні України та на день народження самого поета. У цей день зазвичай проводиться конкурс серед учнів українських шкіл в Тбілісі і дорослих на кращого читця поезії Тараса Шевченка як грузинською, так і українською мовами.

«Тбілісі – культурний центр Грузії»

Тбілісі – це древній культурний центр Грузії.

Заснований у V столітті нашої ери Вахтангом Горгасалі, царем Іберії. Столиця з VI століття.

Назва Тбілісі вперше згадується у IV столітті, її появу пов'язують з наявністю в місті теплих сірчаних джерел (у перекладі з грузинської «тбілі» означає «теплий»).

У південно-східній частині міста розташоване його історичне ядро – Старе місто з вузькими вулицями, що зберегли риси середньовічної забудови.

У Тбілісі 28 іноземних міст-побратимів і партнерів з 23 країн, у тому числі три міста в Україні – Харків, Київ і Одеса.

Державний музей літератури імені Георгія Леонідзе був відкритий у Тбілісі у 1930 році з метою збереження літературного мистецтва та документів видатних письменників Грузії. Колекція містить рукописи, документи та рідкісні книги, які тут зберігаються, а відвідувачі можуть здійснити екскурсії та дізнатися більше про них.

Літературний музей, що функціонує як архів літератури, містить багатющу колекцію грузинської літератури, в основному, останніх двох століть (майже 130 000 рукописів, близько 27 000 фотографій, понад 2 000 картин і графіки тощо.).

Сьогодні в запасниках і на виставкових площах музею зберігається понад 157 тис. експонатів. Площа музею становить 2 324 кв. м., з яких 442 кв. м. припадає на виставкові зали. Фонд фотоматеріалів - 27 тис. Зібрання живописних полотен та графіки становить понад 2 тис. експонатів. За рік музей відвідують понад 6 тис. осіб.

У музеї зберігаються й твори видатних грузинських письменників, таких як Ілля Чавчавадзе, Акакій Церетелі, Важа Пшавела, Івана Мачебелі, Олександр Казбегі, Галактіон Табідзе, Тіціан Табідзе і багатьох інших.

Також у експозиціях музею представлені твори нобелівського лауреата з літератури, письменника Бориса Пастернака і німецького письменника Артура Лейста, що жив у Грузії.

Національна парламентська бібліотека Грузії імені Іллі Чавчавадзе – провідна державна культурно-освітня та науково-інформаційна установа Грузії. Доступна для всіх верств населення бібліотека була заснована в 1846 році як Тифліська публічна бібліотека.

У 2000 році бібліотеці присвоєно ім'я грузинського поета Іллі Чавчавадзе, а у листопаді 2017 року на базі бібліотеки відкрився найбільший на Кавказі Музей книг.

Бібліотека розташована в трьох корпусах в центрі Тбілісі на вулиці Ладо Гудіашвілі – в будівлі колишнього грузинського Дворянського земельного банку, будівлі тифліського відділення колишнього Волго-Камського банку і будівлі контори колишнього Державного банку; четвертий корпус знаходиться в Сабуртало.

У 2012 році бібліотеці було передано будівлю музею підпільної Авлабарської друкарні.

Бібліотечна система Грузії складається з міських публічних бібліотек з центральними бібліотеками та філіями, що надають безкоштовні послуги.

На сьогодні на території Грузії функціонує понад 770 бібліотек. Вони підпорядковуються органам місцевого самоврядування. Мережа бібліотек підтримується в муніципалітетах Імереті, Гурія, Самцхе-Джавахети, Рача-Лечхумі та Самегрело-Земо Сванеті.

Акакій Церетелі та Україна

Той, хто бував у Тбілісі, не міг не помітити в затишному скверіку на проспекті Руставелі величного пам'ятника: на п'єдесталі пліч-о-пліч стоять два натхненні співці духовного відродження грузинської нації, два поборники її свободи й незалежності – Ілля Чавчавадзе і Акакій Церетелі.

У Церетелі не було постійної адреси, бо не було власного дому. Батьківська оселя в Схвиторі залишилася єдиним його прихистком, та через непосидючість ніколи там не затримувався довго, жив здебільшого в готелях, знайомих. Серед численних адрес, які Церетелі давав своїм друзям, є також і українські: «Харків, Сумська вул. 13, буд. Гіршмана»; «Київ, оперний театр, князю Церетелі (масться на увазі син поета Олексій), для передачі Акакію...».

Загалом Україна посідає особливе місце в житті Акакія Церетелі: він був одружений з Наталією Базилевською, дочкою українського магната. Про свій шлюб і драматичні перипетії, пов'язані з марною судовою тяганиною за спадок, Акакій не без іронії розповідає у своєму «Пережитому». Зрештою те, що рідний дядько ошукав небогу й зятя, не віддавши їм жодної копійки із законного мільйонного спадку, не йде ні в яке порівняння з тією моральною втратою, якої завдав Акакію невдало зав'язаний вузол Гіменея. Він усе життя страждав від того, що на свято душі не міг запросити ні дружину, ні сина: адже вони не розуміли його мови, не усвідомлювали до кінця, що їхній чоловік і батько давно володіє душами і серцями тисяч своїх співвітчизників, що він на їхніх очах творить безсмертні шедеври новітньої грузинської словесності.

Поет, певно, знав українське прислів'я: «Бачили очі, що купували». Нікого було звинувачувати. Тому й терпів.

Сім'я Церетелі рідко бувала в Грузії, жила то в Харкові, то в Петербурзі. Син Олексій став антрепренером, мав свою оперну трупу, гастролював по всій Європі. Сам Акакій почувався наче між двома вогнями: він не міг залишити сім'ю, але й без батьківщини прожити теж не міг. І тому перебував у постійних мандрах і блуканнях по слідах домочадців.

Не лише родинними негараздами увійшла Україна в біографію Церетелі. Маршрут його першої подорожі від Одеси до Петербурга пролягав через безмежні українські степи. Дослідники накреслили досить точну схему, де зазначено навіть хутори, повз які проїздив на перекладних юний грузин – шукач військової кар’єри. Приблизно в той самий час, на початку літа 1859 року, з Петербурга на Україну поспішав зморений солдатчиною і поліцейським наглядом, але не зламаний духовно Тарас Шевченко. Через рік вони зустрінуться в Петербурзі на квартирі в професора М. І. Костомарова і майже цілу ніч проведуть у жвавій бесіді. Вагомість тієї зустрічі для себе Акакій визначив так: *«Сказати правду, я вперше зрозумів з його слів, як треба любити батьківщину і свій народ»*.

Ці слова, доведені до громадськості в 1911 році некоронованим королем Грузії, як тоді вже називали Акакія, безперечно, сумнівів у ширості не викликають. Він знав і любив Шевченків «Кобзар». Останнє прижиттєве видання цієї книжки й нині можна побачити в особистій бібліотеці поета в його будинку-музеї у Схвиторі. Можна стверджувати, що особливу популярність Тараса Шевченка в Грузії значною мірою обумовило саме ставлення до нього Акакія Церетелі.

Відомий факт: 15 квітня 1914 року український драматичний гурток у Тифліському народному домі влаштував урочистий вечір з нагоди сторіччя від дня народження Тараса Шевченка. У ньому взяв участь Акакій, виступ якого присутні зустріли стоячи. Коли він закінчив словами: *«Таких великих людей породжує тільки велика нація, але вони, крім своєї нації, належать і іншим, а тому дозвольте і нам, грузинам, приєднатися до вашого свята і шанувати пам’ять великого українця»*, – зал вибухнув оплесками.

Акакій Церетелі добре знав історію України, її культуру, був шанувальником акторської майстерності Старицького, Кропивницького, Заньковецької, не раз відвідував театри Києва та Харкова.

У 1895 – 1896 роках у зв’язку з сімейними обставинами Акакій Церетелі тривалий час перебував в Україні. Дати написання «Пережитого», «Баші-ачукі», а також статей про «Витязя в тигровій шкурі» наводять на думку, що народжувалися ці твори під українським небом. За свідченням самого автора, у Харкові написав він поему «Медєя».

Гадають, що в Харкові Акакій Церетелі був бажаним гостем у сім'ї Алчевських, де міг зустрічатися з представниками місцевої інтелігенції.

Перебуваючи в Україні, Церетелі мав намір виписати з місцевих архівів відомості про грузинських переселенців часів царя Вахтанга VI, об'їхати грузинські родини в Полтавській губернії. Він сподівався знайти там стародавні рукописи і навіть відшукати місце поховання Давида Гурамішвілі.

«Могилу Давида треба шукати в місті Миргороді і селі Зубівці», – записав поет у своєму щоденнику. Час підтвердив його припущення: старе миргородське кладовище, де спочиває «грузинський поет, російський воїн, український хлібороб», стало святим місцем для наших братніх народів.

Зміст

<i>Програма «Всесвітня столиця книги».....</i>	<i>3</i>
<i>Сторінки літопису Всесвітньої столиці книги.....</i>	<i>4</i>
<i>Рекомендації колегам.....</i>	<i>21</i>
<i>Додатки.....</i>	<i>22</i>

ХОБД, 2021
Зам. № 5
Тираж 50